

‘Soms voel ik me een voyeur in de dierenwereld’

Soms voel ik me een veyeur in de dierenwereld. Wat bezielt me? Misschien is het de zoektocht naar de kunst van het overleven die wij mensen al lang geleden verloren hebben. Of de zoektocht naar de grens van mijn kunnen.

 PAUL VAN GALEN

De angst voorbij

“We moeten opschieten. We zijn op doortrek naar Linyanti tented camp en willen daar eigenlijk toch wel voor donker zijn. Vaart maken is nog altijd niet

meer dan zo'n tien tot twintig kilometer per uur als het zand tenminste een stevige bodem vormt. Alleen... daar zitten weer behoorlijke kuilen in. Soms heb ik het gevoel dat ik uit de landrover gelan-

ceerd word. Mijn benen klemmen zich om de voetenstang en mijn handen lijken gelijmd aan de staaf van een bak met rotzooi voor me. Mijn spieren zijn extreem gespannen. Overal om ons heen

zien we donkere, stille schimmen van kudde olifanten in een landschap dat er door droogte verwoest uitziet. Regelmatig moeten we stoppen om ze ongestoord door te kunnen laten lopen. Meestal kijken ze even naar ons en dreigen ons met luid getrompetter en schudden met hun kop om niet dichterbij te komen. Bijna altijd gaat dat goed. Tot het moment dat we in een zandbak van rul duinzand belanden. Een jong vrouwtje ziet onze aanwezigheid absoluut niet zitten. Ze legt de oren plat tegen haar kop, verbergt de slurf tussen haar voorpoten en brengt haar slag tanden in ramhouding. M'n hersenen registreren nog net dat dit geen schijn aanval is, maar een echte aanval! Ze maakt geen enkel ge-

'Natuurlijk geniet ik van mijn leven als fotograaf en als wereldreiziger. Het is avontuurlijk. Het is hard werken. Vaak ook fysiek uitputtend'.

luid. Daar komt ze! Het is een ijzingwekkend gezicht. De dreiging, het gevaar... geen moment twijfelen we aan de echtheid daarvan. Wat een acceleratievermogen! We kunnen niet voor- en niet achteruit. Wat zal ze doen? Onze harten lijken op hol te slaan. Is dit het einde?

Alles vervaagt. En dan is er alleen nog maar het nu. Zo is het goed. Als ze op nauwelijks een meter voor de landrover staat starten we de motor. Dit schrikt haar af en ze trekt zich terug. Niet voor lang. Ze komt opnieuw. In vol ornaat. De motor wordt weer gestart en wonder boven wonder trekt ze zich opnieuw terug. De gids en ik praten kalmere op haar in. Kennelijk helpt dat. Hierna volgt ze tot onze grote opluchting al trompetterend de rest van de kudde. Het gevaar is geweken! Voor alle zekerheid blijven we nog even rustig staan. Nou ja rustig? Opnieuw begint mijn hart als een bezetene te kloppen. Ik realiseer me dat we aan de dood zijn ontsnapt. Wat heeft haar uiteindelijk tegen-

gehouden? Ze was beslist de sterkste. De landrover met ons erin, is voor haar niet meer dan een koekblikje dat je lekker kunt schudden. Om over vertrappen nog maar even niet na te denken. Het vreemde is dat je niet bang meer bent op het moment dat je denkt niet te kunnen ontkomen aan het gevaar. Je wacht alleen maar af. Koel. Dit was het. Het is voorbij. Pas achteraf trilt elke spier. Pas achteraf zijn we boos op onszelf want we hebben niets gefilmd. Waarom hebben we niet geprobeerd achteruit te rijden? Waarschijnlijk zou dat het domste geweest zijn wat we hadden kunnen doen. Op die manier laat je namelijk blijken dat je bang bent en dat sterkt het vertrouwen van de olifant. Nu hebben

'Net als mensen kunnen dieren vriendelijk, humeurig of ronduit agressief en onvoorspelbaar zijn.'

we laten zien dat wij 'sterker' zijn door de aanval te trotseren. Onze gids verzekert ons dat we de komende tijd nog veel meer van dit soort ontmoetingen zullen hebben. Alles goed en wel, maar liever vandaag niet meer. Zeker niet in de schemering. En dat gebeurt ook niet

meer. We zien nog tientallen kudde, maar we kruisen elkaar in volkomen rust. Wanneer we een paar uur later met ons bordje eten rond het kampvuur zitten, zouden we best wel een olifant langs willen zien lopen. En zo geschiedde."

■ DE GRENS

Dit voorgaand fragment komt uit mijn nieuwe boek 'Neus vol munt'. Alle verhalen gaan over de totstandkoming van mijn Afrikaanse beeldmateriaal die gebaseerd zijn op reizen naar Zuid-Afrika, Zimbabwe en de Okavango-delta in Botswana. Verhalen, die ik in notendop vertel tijdens dialezingen over Afrika. Mensen hebben me al zo vaak gevraagd:

'Hoe doe je dat nou? Hoe overleef je? Is het soms niet gevaarlijk?' Als beroeps natuurfotograaf raak ik wel eens verzeild in situaties die je ondanks een goede voorbereiding en kennis van de diersoort niet kunt voorkomen. Net als mensen kunnen dieren vriendelijk, humeurig of ronduit agressief en onvoorspelbaar zijn. Ik denk nooit dat ik het allemaal wel weet. Natuurlijk geniet ik van mijn leven als fotograaf en als wereldreiziger. Het is avontuurlijk. Het is hard werken. Vaak ook fysiek uitputtend. Tenslotte sjouw je meestal met twintig kilo apparatuur op je rug rond. Soms is het stomvervelend. Bijvoorbeeld als ik dagenlang wacht op de grote trek van de gnoes die klaar staan om de Mara rivier over te steken

'De kunst is die uiterste grens te ontdekken zonder hem te overschrijden.'

en een groep leeuwen het op het laatste moment verpest door aan te vallen, waardoor ze van de rivier wegvluchten. Dat zijn momenten dat ik flink baal en me realiseer dat ik de natuur niet kan dwingen die dingen te doen die ik nu net in gedachten heb. Maar ook het terrein kan fysieke aanpas-

singen van een mens vereisen. Tijdens mijn zeven maanden lange expeditie door Chileens Patagonië word ik geconfronteerd met een bijna ontoegankelijk landschap met hoge bergketens, smalle paadjes, ravijnen, extreme kou en regenval. Razende stormen maak ik mee wanneer we met een klein zeiljacht de fjorden en kanalen verkennen. Vooral op het moment dat we op het punt staan Kaap Hoorn te ronden. In Indonesië is het weer de hoge vochtigheidsgraad van het regenwoud dat mijn bewegingen belemmert. Zo heeft elke afgelegde streek zijn eigen grapjes voor je in petto. Misschien heb ik de innerlijke drang mijn grenzen te verleggen en mijn krachten te meten met de natuur. In mijn eentje zou dat

een hachelijke zaak zijn. Hoe goed ik mezelf ook voorbereid op het gebied en de daar voorkomende fauna. Ik ben immers geen specialist in zeilen, bergbeklimmen, gletsjer wandelen of gidsen in de Afrikaanse wildernis. Meer een allrounder die door ervaring in de loop der jaren een hoop kennis en ervaring heeft opgebouwd.

■ SPECIALISTEN

Daarom heb ik in extreme gebieden altijd een team, variërend van een tot vijf personen, bij me. Specialisten op hun terrein. Wanneer je weken, soms maanden, in elkaars gezelschap verkeert, is het van groot belang dat eventuele onderlin-

'We zijn een ongenode gast in hun 'huis'. Ik houd tenslotte ook niet van ongenode gasten in mijn huis.'

ge wrijvingen soepeltjes opgelost worden. Het vertrouwen in elkaars expertise is essentieel. Heb ik daar op een of andere manier geen vertrouwen in, dan wordt de expeditie al op voorhand bedreigd door mogelijke conflicten over een al dan niet juiste handelwijze. Eén verkeerde beslissing zou ons in een le-

vensgevaarlijk situatie kunnen brengen. Eigenlijk zijn we op zo'n moment een mobiel bedrijf dat al overlegend en improviserend unanieme beslissingen neemt. We proberen voor elke onverwachte situatie een oplossing te vinden. Ergens ligt misschien toch de grens van het onmogelijke... De kunst is die uiterste grens te ontdekken zonder hem te overschrijden.

Want tot welke prijs wil je gaan bij bijvoorbeeld het fotograferen van een groep leeuwen? Er op af lopen voor het maken van beeldformaatvullende portretten is niet altijd verstandig! Met de landrover proberen we eerst zo dichtbij mogelijk te komen om het gewenste resultaat krijgen. Kan dat niet dan gaan we

te voet verder. Voorzichtig. Constant moeten we het gedrag van de dieren in de gaten houden. De zenuwen zijn dan tot het uiterste gespitst. Het nadeel in dat geval is namelijk dat je geen vluchtweg meer hebt.

Eén serieuze waarschuwing vanuit de leeuwen is altijd het sein tot de terugtocht. Dat is de grens. En daar hebben we ons aan te houden. We zijn een ongenode gast in hun 'huis'. Ik houd tenslotte ook niet van ongenode gasten in mijn huis. Intuïtie is ook een onmisbaar element tijdens mijn reizen. Ik ben talloze groepen leeuwen tot heel dichtbij genaderd en toch was er een keer een

groep die op een of andere manier dreiging uitstraalde. Door de manier van kijken en door hun houding. Op basis van ervaring bekeken, hadden we de onzichtbare grens tussen niet en wel getolereerd worden, niet overschreden. Intuïtief voelde het niet goed.

En dan zit er maar een ding op: afstand nemen en wachten. Wachten op dat wat misschien gebeuren gaat of bij toeval op het juiste moment op de juiste plek zijn. Dat vormt een groot deel van mijn leven. En toch moet ik er elke keer weer op uit.

Eenmaal thuis, begint het organiseren van de volgende reis vrijwel direct. ◀◀

Paul van Gaalen

Paul van Gaalen behoort tot de top onder de internationale natuurfotografen. Zijn reizen en expedities brengen hem naar verre, vaak uiterst onherbergzame en spectaculaire uithoeken van de wereld. Aan de hand van een prachtige selectie beelden, verteld Paul van Gaalen op meeslepende wijze over zijn belevenissen in Patagonië en Afrika. Ontelbare malen is hij afgereisd naar dit laatstgenoemde continent. Ook Kaap Hoorn, de nachtmerrie van zeezeilers, werd door hem 'gerond' in een zeiljacht.

paulvangaalen@speakersacademy.nl

'We worden nooit bedrogen: we bedriegen onszelf', -Goethe-